

3^ο Ετήσιο Ερευνητικό Εργαστήριο

του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών Πανεπιστημίου Harvard στο Ναύπλιο

4-6 Αυγούστου 2023

Διοργάνωση: Κέντρο Ελληνικών Σπουδών Ελλάδος, Πανεπιστήμιο Harvard
Συντονιστές Εργαστηρίου: Ευάγγελος Κατσαρέλης, Μελίνα Ταμιωλάκη

Center for Hellenic Studies in Greece
Harvard University

Παρασκευή, 4 Αυγούστου 2023

ΕΝΑΡΞΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ, 19:00

Χαιρετισμός εκ μέρους του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Harvard (CHS)
και των συντονιστών του εργαστηρίου

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ ΑΠΟ ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟ ΟΜΙΛΗΤΗ (GUEST SPEAKER)

Μαρία Κουρή (Επίκουρη Καθηγήτρια Πολιτιστικής Διαχείρισης και Ανάπτυξης Τοπικών Κοινωνιών Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Διαχείρισης Πολιτισμικών Αγαθών Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

Υπότροφος Ερευνήτρια Συγκριτικών Πολιτισμικών Σπουδών του CHS 2016-17

Η αξία και η διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς στη Νεώτερη Ελλάδα

Η αρχαιότητα, αποτυπωμένη στα διάσπαρτα ανά την Ελλάδα ορατά απομεινάρια, αποτέλεσε βασικό πολιτικό έρεισμα και νομιμοποιητικό επιχείρημα υπέρ της απελευθέρωσης των Ελλήνων από την Οθωμανική Αυτοκρατορία και τη δημιουργία ενός ελεύθερου Ελληνικού Κράτους. Εξ αρχής συνδεδεμένη με την πολιτική, η ελληνική, υλική, πολιτιστική κληρονομιά ενδύθηκε με πολλαπλές και διαφορετικές αξίες κατά την πορεία του νέου ελληνικού κράτους στον χρόνο, γεγονός που επηρέασε και εξακολουθεί να επηρεάζει τις μορφές και τα μοντέλα διαχείρισής της. Η παρούσα ανακοίνωση εξετάζει τις διαφορετικές αξίες που αποδόθηκαν και αποδίδονται στην πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας, εστιάζοντας σε επιλεγμένες στιγμές της νεώτερης και της σύγχρονης ιστορίας της χώρας. Αναλύει ταυτόχρονα πώς οι μεταβολές στις αξίες αυτές, επηρεάζουν αντίστοιχα τους τρόπους προσέγγισης, πρόσληψης, ερμηνείας και διαχείρισης των υλικών, κυρίως, τεκμηρίων της πολιτιστικής κληρονομιάς, που εντοπίζονται στον ελλαδικό χώρο.

ΔΕΙΠΝΟ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ, 20:30

Σάββατο, 5 Αυγούστου 2023

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ, 10:00 – 13:00

Τίνα Καλαντζοπούλου (Βελγική Σχολή Αθηνών)

Υπότροφος Ερευνήτρια Ελληνικών Σπουδών του CHS 2022–23

Οι πολλαπλές ιδιότητες του αρχαιολόγου: Σκέψεις σχετικά με την τεκμηρίωση, την αρχειοθέτηση, τη σύνθεση και την επικοινωνία της ερμηνείας του «πολιτισμού»

Η δουλειά του αρχαιολόγου είναι σκληρή. Ο πυρήνας της είναι η στοχοθεσία, ο σχηματισμός των ερωτημάτων που μπορούν να τεθούν και να απαντηθούν από το εκάστοτε συγκεκριμένο, η εξόρυξη και η διαφύλαξη της πληροφορίας, η σύνθεσή της σε νέα νοήματα μετά από την ανάλυση των δεδομένων, η επικοινωνία των αποτελεσμάτων της έρευνας με την κοινωνία και τελικά η γεφύρωση του Καρτεσιανού διχασμού των κλάδων της γνώσης σε «καθαρές» επιστήμες και ανθρωπιστικές επιστήμες. Στο κείμενο αυτό γίνεται η απόπειρα να χωριστούν σε τρεις μεγάλες κατηγορίες οι βασικές μέριμνες του αρχαιολόγου όταν καλείται να προσεγγίσει ένα συγκεκριμένο και να διαμορφώσει τη μεθοδολογία για την αντιμετώπισή του από την αρχή ως το τέλος. Σε μία αντιπαραβολή της εξειδίκευσης με τη μη εξειδίκευση, πρακτικές που συναντώνται σχεδόν ισόποσα σήμερα στον κλάδο, και των δύο ταχυτήτων που δημιουργούνται, ειδικά στα ελληνικά δεδομένα, η πρόταση εν προκειμένω δεν είναι ο περιορισμός της πρώτης. Αντιθέτως, προτείνεται η διεύρυνση του πεδίου δράσης των αρχαιολόγων ώστε να ενσωματωθούν οι νέες αναλυτικές δυνατότητες, όχι μόνο πρακτικά αλλά και νοηματικά.

Στέλλα Κατσαρού (Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας, Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού)
Υπότροφος Ερευνήτρια Ελληνικών Σπουδών του CHS 2022–23

Οι πρακτικές λατρείας στα σπήλαια στη νεολιθική περίοδο και ο δυναμικός τους χαρακτήρας

Παρουσιάζεται η χρήση των σπηλαίων κατά τη νεολιθική περίοδο ως μια πολυδιάστατη δραστηριότητα που εξυπηρετούσε και πρακτικές ανάγκες και πνευματικές αναζητήσεις, αλλά, ταυτόχρονα, εξαρτώνταν από συγκεκριμένες συνάψεις. Για παράδειγμα, τα σπήλαια δεν χρησιμοποιήθηκαν σε όλες τις περιόδους της νεολιθικής και, όταν η χρήση τους διαδόθηκε, σε κάθε θέση απέκτησε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Επομένως, τονίζεται η ανάγκη αναθεώρησης του «γενικού μοντέλου για τη χρήση των σπηλαίων» που καθιερώθηκε από τη συστημική θεωρία και συνεχίζει να επηρεάζει την έρευνα. Προτείνεται η υιοθέτηση της έννοιας της «ενεργούς πράξης» που με όλα της τα χαρακτηριστικά είναι δυναμική και μπορεί να διαμορφώσει την κοινωνία στην οποία συμβαίνει. Με το σκεπτικό αυτό εξετάζονται περιπτώσεις ταφικής και μη ταφικής τελετουργικής δραστηριότητας σε ενδεικτικά σπήλαια και οι τρόποι με τους οποίους το τοπίο, η μετακίνηση των ανθρώπων και τα υλικά στοιχεία που συνθέτουν το περιεχόμενο της πράξης σε κάθε περίπτωση είναι αλληλένδετα και συγκροτούν μια ιδιαίτερη ταυτότητα για τη συγκεκριμένη λατρεία και την κοινότητα που την υλοποιεί. «Κοιτάζοντας» προς τα ιερά σπήλαια που ιδρύονται στην άλλη πλευρά του χρόνου, στην αρχαϊκή και κλασική εποχή, προτείνεται ότι οι πράξεις λατρείας της νεολιθικής δημιούργησαν ανθεκτικές παραδόσεις που δεν εξαφανίστηκαν αλλά επιβίωσαν και μετασχηματίστηκαν κατά τις επόμενες χιλιετίες.

Μαρία Σπαθή (Εταιρεία Μεσσηνιακών Αρχαιολογικών Σπουδών)
Υπότροφος Ερευνήτρια Υλικού Πολιτισμού στις Ελληνικές Σπουδές 2022–23

Η ερμηνεία των ευρημάτων από το ιερό της Άρτεμης Λιμνάτιδος στη Μεσσήνη

Το ιερό της Άρτεμης Λιμνάτιδος στη νότια κλιτύ του βουνού της Ιθώμης στη Μεσσήνη και τμήμα από τα ευρήματα της ανασκαφής του αποτελούν το αντικείμενο της ερευνητικής υποτροφίας από το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Harvard θα

παρουσιαστούν συνοπτικά. Τα ευρήματα που προέρχονται από λατρευτικά σύνολα, όπως για παράδειγμα αυτά από τα ιερά της Άρτεμης, μπορούν, υπό προϋποθέσεις, να θεωρηθούν ενδεικτικά της λατρείας. Και ενώ τα μεμονωμένα αναθήματα ερμηνεύονται με βάση τα προσωπικά κίνητρα και τις προσδοκίες των αναθετών, ένα επαναλαμβανόμενο σύνολο ευρημάτων αντανακλά μία παγιωμένη λατρευτική πρακτική, χαρακτηριστική της συγκεκριμένης λατρείας και της θεότητας. Σε αυτή λοιπόν την περίπτωση ευρήματα, όπως για παράδειγμα η κεραμική, τα ειδώλια και τα χάλκινα μαρμάρια αναθήματα, αποτελούν αξιόπιστες ενδείξεις για τον χαρακτήρα και τις ιδιότητες της λατρευόμενης θεότητας. Το ερώτημα που τίθεται και θα συζητηθεί είναι αν το σύνολο των ευρημάτων από το ιερό της Άρτεμης Λιμνάτιδος είναι χαρακτηριστικό της θεότητας και αν προσφέρει πληροφορίες για τις ιδιότητες της, το φύλο των επισκεπτών ή ακόμη και την ηλικία τους, και τις λατρευτικές πρακτικές που λάμβαναν χώρα.

Άγγελος Μεφσούτ (Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης)
Προ-διδασκαρικός Υπότροφος Ερευνητής Ελληνικών Σπουδών του CHS 2022-23

Ο Απόλλων Δήλιος και η διάδοση της λατρείας του στον αιγαιακό χώρο.

Όπως φανερώνει το τοπωνυμικό επίθετο που φέρει ο Απόλλων Δήλιος, η προέλευσή του και το σημαντικότερο κέντρο λατρείας του εντοπίζεται στο νησί της Δήλου. Πέραν ωστόσο αυτού του προσδιορισμού, οι πληροφορίες που διαθέτουμε για τον χαρακτήρα της λατρείας είναι περιορισμένες και ασαφείς. Μέσω της συγκεκριμένης παρουσίασης επιδιώκεται να προσεγγιστεί κατά το δυνατόν ο χαρακτήρας της συγκεκριμένης λατρείας και η διάδοσή της στον ευρύτερο αιγαιακό χώρο. Ειδικότερα, θα παρατεθούν οι βασικοί ερευνητικοί στόχοι της διδακτορικής μου διατριβής, που βρίσκεται υπό εξέλιξη. Επιπλέον, θα καταδειχθούν οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να διαπιστωθεί η ύπαρξη λατρείας του Δηλίου Απόλλωνα σε μία περιοχή, εκτός του νησιού της Δήλου, εξετάζοντας διάφορες παραμέτρους. Εκτός της ίδρυσης ενός ιερού (του λεγόμενου Δηλίου), ως ενδείξεις για την ύπαρξη λατρείας λειτουργούν οι αποστολές θεωρών από διάφορες πόλεις προς το ιερό της Δήλου και οι αναθέσεις τους στο κεντρικό ιερό του θεού. Αξιοποιώντας, συνεπώς, αρχαιολογικά ευρήματα καθώς και επιγραφικές και φιλολογικές μαρτυρίες, θα προσπαθήσω να προσεγγίσω κατά το δυνατόν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της λατρείας, που συνετέλεσαν στην διάδοσή της εκτός του ιερού νησιού.

Kristen Mann (Αυστραλιανό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Αθηνών)
Υπότροφος Ερευνήτρια Υλικού Πολιτισμού στις Ελληνικές Σπουδές 2022–23

Οικιακός χώρος και ερμηνεία φύλου στην αρχαιολογία σήμερα

Για μερικές δεκαετίες οι ερευνητές Κλασικών Σπουδών και Αρχαιολογίας αμφισβητούν και εκθέτουν τις λανθάνουσες προκατειλημμένες ανδρικές απόψεις τόσο των πρωτογενών γραπτών πηγών όσο και της σύγχρονης επιστήμης. Ωστόσο, παρά τις πειστικές και συχνά έντονες αποδομήσεις και τις ολοένα και περισσότερες ποικιλόμορφες απόψεις, κυριαρχούν ακόμα και τώρα οι ανδρικές πεποιθήσεις και διαστρεβλωμένες προκαταλήψεις. Η παρουσίαση αυτή θα εξετάσει επίμονες, πιο ασυνείδητες προκαταλήψεις στα στοιχεία που επιλέγουμε και καθιστούμε προνομιακά –και στα οποία δίνουμε μικρότερη βαρύτητα– στην προσπάθειά μας να ανασκευάσουμε αρχαία βιώματα στο έμφυλο πλαίσιο. Συγκεκριμένα, η παρουσίαση διερευνά τα στοιχεία από τα σπίτια στη Ζαγορά της Άνδρου από τη γεωμετρική εποχή (1000-

700 π.Χ.) για να εξετάσει υποθέσεις γύρω από τη ζωή των γυναικών και πώς αναζητούμε στοιχεία για την έμφυλη χωρική συμπεριφορά στα αρχαία ελληνικά σπίτια.

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ - ΜΕΣΗΜΕΡΙΑΝΟ ΓΕΥΜΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ, 13:00 – 14:30

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ, 14:30 – 17:00

Ευάγγελος Κατσαρέλης (Τμήμα Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Μάνατζερ Προγραμμάτων & Εκδηλώσεων του CHS Greece

Ο έρωτας ως νόσος στον Ευριπίδη και τον Πλάτωνα

Στην αρχαία ελληνική γραμματεία υπήρχε μία κοινή άποψη ότι ο έρωτας συνδέεται με την μανία και τη νόσο. Ο Ευριπίδης στον *Ιππόλυτο* έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στη σύνδεση του έρωτα και της μανίας παρουσιάζοντας το ισχυρό ερωτικό πάθος ως ασθένεια του νου και του σώματος που επηρεάζει την ψυχική και σωματική λειτουργία. Στον πλατωνικό διάλογο *Φαίδρο*, η μανία που σχετίζεται με τον έρωτα έχει κεντρικό ρόλο, καθώς συνιστά τον δρόμο προς τον φιλοσοφικό στοχασμό, ενώ η ευεργετική θεϊκή ερωτική μανία διακρίνεται από την καταστροφική ανθρώπινη ερωτική μανία. Στον Ευριπίδη, η θεϊκή ερωτική μανία είναι όργανο τιμωρίας, ενώ στον Πλάτωνα είναι θείο δώρο και τα καλύτερα πράγματα πηγάζουν από εκεί. Για να επιδείξουν το ερωτικό πάθος, τόσο ο Ευριπίδης όσο και ο Πλάτωνας, χρησιμοποιούν ιατρικό λεξιλόγιο που σχετίζεται με τη συναισθηματική έξαρση και τη νόσο. Η παρουσίαση αυτή θα δείξει τη μορφή που παίρνει η ερωτική μανία στον *Ιππόλυτο* και τον *Φαίδρο* και τη συμπτωματολογία του έρωτα ως σωματικής και ψυχικής νόσου επιδιώκοντας να μας φέρει κοντά σε μια καλύτερη κατανόηση της μετάβασης από τον τραγικό έρωτα του Ευριπίδη στον φιλοσοφικό έρωτα του Πλάτωνα.

Roberta Dainotto (Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης)

Προ-διδασκατορική Υπότροφος Ερευνήτρια Ελληνικών Σπουδών του CHS 2021-22

Το εγώ και οι άλλοι στην κλασική Αθήνα. Η περίπτωση του Κατά Αριστογείτονος Ι

Στο σύνολό τους, οι δικανικές αφηγήσεις λειτουργούν ως βαρόμετρα των κοινωνικών προβλημάτων. Στους λόγους τους, και με σκοπό να τύχουν μιας ευνοϊκής ετυμηγορίας από το ακροατήριό τους, οι διάδικοι αξιοποιούσαν τις τρέχουσες κοινωνικές και πολιτικές ανησυχίες των Αθηναίων, όπως για παράδειγμα ζητήματα σχετικά με το κοινωνικό στάτους, την πώλωση της κοινωνίας ή τον φόβο για τον σφετερισμό της ταυτότητας του Αθηναίου πολίτη. Προκειμένου να πείσουν, επομένως, οι διάδικοι ανέπτυσαν την επιχειρηματολογία τους στηριζόμενοι στην ιδεολογία και στις κοινώς αποδεκτές αντιλήψεις. Ειδικότερα, οι δίκες πολιτικού ενδιαφέροντος αντανάκλυσαν τη διχοτομία μεταξύ εκείνων που είτε αποτελούσαν είτε θεωρούσαν τους εαυτούς τους μέρος της κοινωνίας, και εκείνων που αποκλείονταν από αυτήν. Η διχοτομία αυτή ενίσχυσε τη διάκριση ανάμεσα στις ομάδες εντός της αθηναϊκής κοινωνίας και στις ομάδες εκτός αυτής. Στα επιχειρήματα του ομιλητή εναντίον ενός πραγματικού ή υποτιθέμενου σφετεριστή της αθηναϊκής πολιτικής ταυτότητας αποτυπωνόταν η αναγκαιότητα υπεράσπισης αυτής μέσω μια συνεχούς πώλωσης μεταξύ του «εγώ» και του

«άλλου», δηλαδή μεταξύ του μέλους της ομάδας και του ακριβούς αντιθέτου του, εκείνου που δεν ανήκε σε αυτήν. Στην παρούσα μελέτη εξετάζω από μια νέα οπτική, και παράλληλα επεκτείνω, την προηγούμενη έρευνα που διεξήγαγα σε συνεργασία με το CHS στην Ελλάδα. Αφετηρία της συζήτησής μου αποτελεί ο λόγος *Κατά Αριστογείτονος Ι* ([Δημ.] 25), ο οποίος μας επιτρέπει να εξετάσουμε τις ιδεολογικές τριβές που προκύπτουν από τη ρητορική αξιοποίηση της αντίθεσης μεταξύ του «εγώ» και του «άλλου». Θα εστιάσω στο πώς ο ομιλητής, τόσο μέσω ποικίλων παραδειγμάτων όσο και μέσω της βιογραφικής αφήγησης, επενδύει στη δολοφονία χαρακτήρα του αντιπάλου του σε ό,τι αφορά την κοινωνική, πολιτισμική και ιδεολογική «ετερότητα» αυτού, στοχεύοντας στον αποκλεισμό του από το σώμα των πολιτών. Επιπροσθέτως, συγκρίνοντας τον *Κατά Αριστογείτονος Ι* με άλλους λόγους, θα δείξω πόσο διαδεδομένη ήταν η άποψη του αποκλεισμού του «άλλου» από την κοινότητα, και θα περιγράψω ακριβέστερα την ιδεολογία που περιέβαλε την ταυτότητα του πολίτη.

Μελίνα Ταμιωλάκη (Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτη)
Επιστημονική Συνεργάτιδα του CHS στις Ελληνικές Σπουδές

Η νουβέλα της Πάνθειας. Έρωτας και πολιτική στην Κύρου Παιδεία του Ξενοφώντα

Η ομιλία μου θα αναλύσει ένα πολυσυζητημένο επεισόδιο της *Κύρου Παιδείας*, τη λεγόμενη «νουβέλα της Πάνθειας». Πρόκειται για μια ιστορία συζυγικής αγάπης, η οποία όμως είχε τραγική κατάληξη: η Πάνθεια, Ασύρια αιχμάλωτη του Κύρου, προκειμένου να εκφράσει την ευγνωμοσύνη της προς τον Πέρση βασιλιά, επειδή τη μεταχειρίστηκε με ευγένεια, ενθαρρύνει τον σύζυγό της Αβραδάτα να πολεμήσει μαζί με τον Κύρο. Ο Αβραδάτας δέχεται, όμως σκοτώνεται στη μάχη. Η Πάνθεια, απαρηγόρητη, αυτοκτονεί. Ποικίλες ερμηνείες έχουν προταθεί για αυτή τη νουβέλα: έχει θεωρηθεί προάγγελος του μυθιστορήματος· έχει ερμηνευθεί ως έπαινος της συζυγικής αγάπης· άλλοι μελετητές έχουν επίσης επικεντρωθεί στον Κύρο ως μοντέλο σωφροσύνης ή ως αντικείμενο (πολιτικού) έρωτα. Η νέα ερμηνεία που προτείνω βασίζεται στη δομή της νουβέλας: η ιστορία της Πάνθειας δεν παρουσιάζεται ως αυτοτελής αφήγηση σε ένα βιβλίο, αλλά εκτυλίσσεται σε τέσσερα σημεία της αφήγησης της *Κύρου Παιδείας* (τεχνική του *entrelacement*), που εκτείνονται στα βιβλία 5, 6 και 7. Ενδιάμεσα, παρεμβάλλονται πολιτικά γεγονότα. Υποστηρίζω ότι υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στα πολιτικά γεγονότα που περιβάλλουν τη νουβέλα και στα θέματα που τίθενται στη νουβέλα. Κοινές θεματικές είναι: η κατάκτηση, η αντίθεση ανάμεσα στην πειθώ και τη βία, η ελεύθερη βούληση και η χάρις, ο έρωτας. Οι κοινές θεματικές δείχνουν ότι τα όρια ανάμεσα στην ιδιωτική και τη δημόσια σφαίρα είναι ρευστά και δίνουν αφορμή για περαιτέρω προβληματισμό σχετικά με τον Κύρο και τη στάση του ως ηγέτη. Καταλήγω στο συμπέρασμα ότι η *Κύρου Παιδεία* είναι περισσότερο ένα κείμενο που θέτει κρίσιμα ερωτήματα για να προκαλέσει προβληματισμό παρά ένα εγχειρίδιο για τη σωστή πολιτική ηγεσία ή συμπεριφορά.

Κυριακή Ιωαννίδου (Τμήμα Νεώτερου και Σύγχρονου Πολιτισμού, Υφυπουργείο Πολιτισμού Κύπρου)
Υπότροφος Ερευνήτρια Ελληνικών Σπουδών του CHS 2022–23

Μενάνδρεια θραύσματα: Φιλολογικές και σκηνοθετικές προσεγγίσεις

Οι κωμωδίες του Μενάνδρου, του σπουδαιότερου εκπροσώπου της Νέας Αθηναϊκής Κωμωδίας, ήρθαν ξανά στο φως κατά τον 20ο αιώνα ως αποτέλεσμα εντυπωσιακών

παπυρικών ανακαλύψεων. Η ευτυχής αυτή συγκυρία οδήγησε στη δημοσίευση δεκάδων μελετών για το έργο του Μενάνδρου. Η ενασχόληση, εντούτοις, με τα μικρότερα αποσπασματικά κείμενα δεν έχει τύχει της δέουσας προσοχής από τη σύγχρονη φιλολογική έρευνα. Ως εκ τούτου, η ομιλία στοχεύει να αναδείξει την αδήριτη ανάγκη για έκδοση ερμηνευτικών υπομνημάτων στα αποσπασματικά κείμενα του Μενάνδρου, μέσω της παρουσίασης της έρευνας που εκπονήθηκε στο Κέντρο Ελληνικών Σπουδών στην Ουάσινγκτον. Η έρευνα καταπιάνεται με τη συγγραφή δύο σχολιασμένων εκδόσεων, οι οποίες περιλαμβάνουν κριτική έκδοση, μετάφραση, μετρική ανάλυση και ερμηνευτικό υπόμνημα σε 84 αποσπασματικά κείμενα του Μενάνδρου. Στο πλαίσιο της εισήγησης θα συζητηθούν οι διαφορετικές προκλήσεις και τα σημαντικά ζητήματα που προκύπτουν εξαιτίας της αποσπασματικής φύσης του κειμένου, μεταξύ των οποίων γλωσσικά, συντακτικά και ερμηνευτικά ζητήματα. Το δεύτερο μέρος της εισήγησης θα εστιάσει στο θεωρητικό (και πρακτικό) υπόβαθρο της έννοιας της αποσπασματικότητας στη σύγχρονη θεατρική πρακτική, με στόχο την εξέταση των διαφορετικών τεχνικών και μεθόδων που μπορούν να αξιοποιηθούν από τη σύγχρονη σκηνοθεσία για παρουσίαση αποσπασμάτων αρχαιοελληνικής κωμωδίας στη θεατρική σκηνή.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ, 17:00 – 19:45

ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ *ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΕΠΙ ΚΟΛΩΝΩ*, 19:45 – 23:30

Κυριακή, 6 Αυγούστου 2023

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΝΑΥΠΛΙΟΥ ΚΑΙ ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ 9:00 – 10:15

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ, 10:30 – 13:00

Σοφία Μπαλτζώη (Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)
Προ-διδακτορική Υπότροφος Ερευνήτρια Ελληνικών Σπουδών του CHS 2022-23

Η χρήση του τραγικού προσωπίου στην αναβίωση του αρχαίου δράματος στη νεώτερη Ελλάδα

Όσον αφορά την αναβίωση του αρχαίου δράματος στη νεώτερη Ελλάδα, στην ελληνική θεατρική πραγματικότητα, σημαντικό κομμάτι στην επαναφορά του προσωπίου σε σχέση με την αρχαιότητα, αποτελούν οι Δελφικές Εορτές που διεξήχθησαν στους Δελφούς από τον Άγγελο Σικελιανό και την Εύα Πάλμερ-Σικελιανού το 1927 και το 1930, στο πλαίσιο της ίδρυσης μιας Δελφικής Αμφικτυονίας, ιδεολογικού περιεχομένου. Στο πλαίσιο των Δελφικών

Εορτών πραγματοποιήθηκαν παραστάσεις αρχαίων τραγωδιών όπου τα προσώπια των ηθοποιών καθώς και τα θεατρικά κοστούμια σχεδιάστηκαν από την Εύα Πάλμερ-Σικελιανού εμπνευσμένα από παραστάσεις αγγείων της κλασικής εποχής. Η παρουσίαση πρόκειται να εστιάσει στη χρήση και στην εξέλιξη του τραγικού προσώπια στο θέατρο της αρχαιότητας, ελληνικής και ρωμαϊκής, στην επανεμφάνισή του, μετά από ένα μεγάλο χρονικό κενό, στις Δελφικές Εορτές, καθώς και να θέσει ερωτήματα σχετικά με τον επαναπροσδιορισμό της χρήσης του στις σύγχρονες παραστάσεις αναβίωσης αρχαίου δράματος.

Ανδρέας Αθανασάκης (Τμήμα Φιλοσοφίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Προ-διδασκτορικός Υπότροφος Ερευνητής Ελληνικών Σπουδών του CHS 2022-23

Η σχέση απόστασης-περιόδου και η πρόσληψή της από την αρχαιότητα έως την πρόωμη νεωτερικότητα

Η παρουσίαση θα αναδείξει την επίδραση που άσκησε ο Πλάτων στην υιοθέτηση ενός γεωηλιοκεντρικού μοντέλου από τον Καπέλα. Ο Καπέλα χρησιμοποίησε με συνέπεια τη σχέση απόστασης-περιόδου περισσότερο από μια χιλιετία πριν από τον Κοπέρνικο, ο οποίος τελικά ανακάλυψε τη διάταξη του σύμπαντος, εκπληρώνοντας τρόπον τινά το όνειρο του Πλάτωνα. Χρησιμοποιώντας ηλιοκεντρικές τροχιές για τους εσωτερικούς πλανήτες, ο Καπέλα εξήγησε το προοπτικό φαινόμενο, σύμφωνα με το οποίο ο Ερμής και η Αφροδίτη ολοκληρώνουν την εκλειπτική εντός ενός έτους, γεγονός που, εκ πρώτης όψεως, δεν επέτρεπε τη συνεπή εφαρμογή της σχέσης απόστασης-περιόδου. Ο Καπέλα χρησιμοποίησε μια πρωτόλεια μορφή του τρίτου νόμου του Κέπλερ για να προσδιορίσει τις θέσεις των πλανητών, δηλαδή $T \propto a$. Το δε Κοπερνίκειο σύστημα ακολουθεί μια διαφορετική έκφραση της σχέσης απόστασης-περιόδου που σήμερα ονομάζεται τρίτος νόμος του Κέπλερ ($T^2 \propto a^3$), μολονότι ο Κοπέρνικος δεν γνώριζε αυτό το νόμο. Αν και το έργο του Κοπέρνικου έθεσε τα θεμέλια για την ανάπτυξη της κλασικής μηχανικής, είναι σημαντικό να μην παραβλέπουμε τη συνεισφορά του Καπέλα. Μέσω του γεωηλιοκεντρικού μοντέλου, ο Καπέλα υιοθέτησε μια πρωταρχική μορφή της σχέσης απόστασης-περιόδου, υπολογίζοντας τις σχετικές αποστάσεις των εξωτερικών πλανητών.

Χρήστος Αληπράντης (Αμερικανικό Κολλέγιο Ανατόλια)

Υπότροφος Ερευνητής στον Φιλελληνισμό του CHS 2022–23

Ο Φιλελληνισμός και η διαμόρφωση της νεότερης Ευρώπης

Η εισήγηση θα διερευνήσει τον αντίκτυπο του Φιλελληνισμού του πρώιμου 19ου αιώνα στη διαμόρφωση της νεότερης Ευρώπης ιδίως σε επίπεδο κρατικής συγκρότησης. Μελετά ως επί το πλείστον τον Φιλελληνισμό ως ένα φιλελεύθερο και ριζοσπαστικό κίνημα, και τις κρατικές αντιδράσεις απέναντί του πριν και στη διάρκεια της ελληνικής επανάστασης (περίπου 1800-1830). Η παρούσα έρευνα ισχυρίζεται ότι όπως ο Φιλελληνισμός καθαυτός αποτέλεσε ένα διεθνικό πολιτικό κίνημα, κατά τον ίδιο τρόπο έδωσε και το έναυσμα για εξίσου υπερεθνικά και διακρατικά αστυνομικά μέτρα. Τα κυριότερα κράτη, και οι διοικητικές τους πρακτικές που μελετώνται, είναι η Αυστρία, τα ιταλικά κράτη (Ρώμη, Νάπολη), η Πρωσία, και η Γαλλία. Μέσα από το παράδειγμα του Φιλελληνισμού ξεδιπλώνεται ως εκ τούτου το σύνολο των κατασταλτικών πολιτικών και εν γένει κρίσιμα στοιχεία της κρατικής συγκρότησης στη Ναπολεόντεια και μετά-Ναπολεόντεια Ευρώπη.

Θεοδώρα Πατρόνα (Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)

Επισκέπτρια Ερευνήτρια στις Συγκριτικές Πολιτισμικές Σπουδές του CHS 2022-23

«Τι θα πει ο κόσμος;» Διαβάζοντας τα Ιταλοαμερικανικά/Ελληνοαμερικανικά λεσβιακά απομνημονεύματα

Είναι σπάνια τα δημοσιευμένα Ελληνοαμερικανικά και Ιταλοαμερικανικά λεσβιακά απομνημονεύματα. Το πατριαρχικό πλαίσιο με τους αυστηρούς φυλετικούς ρόλους, τους κώδικες τιμής και μυστικότητας που υπάρχουν και στις δύο κουλτούρες, καθώς και τα προβλήματα με την προώθησή/κατανάλωσή τους, φαίνεται ότι καλά κρατούν ακόμη. Ανάμεσα στα λίγα δημοσιευμένα απομνημονεύματα πάνω στη γυναικεία ομοφυλοφιλία από Ελληνοαμερικανικής απόψεως, το *This Way Back (in Place)* (2020) της Τζοάννα Ελευθερίου που χαρακτηρίζεται ως συλλογή δοκιμίων από την ίδια τη συγγραφέα, ξεδιπλώνει την πορεία της Ελευθερίου προς τον αυτοπροσδιορισμό ως εθνοτική *queer* και θρήσκα Ελληνορθόδοξη μεγαλώνοντας ανάμεσα στην Κύπρο και τις ΗΠΑ στη δεκαετία του 1990 και αρχές 2000. Ξεκινώντας από τη δεκαετία του 1960, το *L is For Lion: An Italian Bronx Butch Freedom Memoir* (2014) της Άνι Ρακέλε Λανζιλόττο καταγράφει τις συγκρούσεις της συγγραφέως με την οικογενειακή βία, το πολεμικό τραύμα του πατέρα, τον καρκίνο, την ετεροκανονικότητα καθώς η συγγραφέας διερευνά με πάθος τις καλλιτεχνικές πλευρές της. Η εισήγηση αυτή συγκρίνει και αντιπαραθέτει τα δύο έργα φωτίζοντας έναν τομέα και εμπειρίες που συζητούνται σπάνια στις δύο εθνοτικές ομάδες. Η κοινή τους ανάγνωση φιλοδοξεί να φέρει στο προσκήνιο την Μεσογειακή εθνοτική λεσβιακή ταυτότητα εμπλουτίζοντας έτσι τον κανόνα των εθνοτικών σπουδών και των σπουδών φύλου.

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ, 13:00 – 13:30